



آموزش مجازی حج
مدیریت اهل سنت

درس

احکام مبتلابه شوافع

جلسه اول

طهارت

تهیه شده در بخش آموزش مجازی حج

مدیریت اهل سنت بعثه مقام معظم رهبری



بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

آب هایی که برای طهارت و پاکیزگی به کار میروند و پاکسازی با آن ها جایز است هفت نوع است.

- ۱- آب آسمان: چون خداوند می فرماید «وینزل علیکم من السماء ماء لیطهركم به» انفال ۱۱ «خداوند از آسمان آب را برای شما فرود می آورد تا به وسیله آن شما را پاک کند»
- ۲- آب دریا: چون پیامبر (ص) وقتی که درباره آب دریا از وی سوال شد فرمود «هوالماء الطهور ماؤه الحل میتته» یعنی آب دریا پاک کننده و مردارش حلال است.
- ۳- آب چاه: در حدیث آمده است از پیامبر (ص) سوال شد آیا تو از آب چاه (بضاعه) وضو میگیری پیامبر فرمود «الماء طهور لا ینجسه شیء» یعنی آب پاکیزه و پاک کننده است چیزی آن را آلوده نمی کند.
- ۴- آب رودخانه
- ۵- آب چشمه
- ۶- آب برف
- ۷- آب تگرگ

به صورت بسیار اختصار این هفت نوع آب، یا آب آسمان هستند یا آب زمین

اقسام آب

- ۱- پاک و پاک کننده است: این آب؛ آب مطلق است یعنی دارای قید نیست و تنها لفظ آب بر آن اطلاق میشود.
- ۲- آب پاک و پاک کننده ولی استعمالش مکروه می باشد، نظیر آبی که با حرارت خورشید گرم شده باشد.
- ۳- آب پاکی است ولی پاک کننده نیست یعنی با آن هیچ چیز کثیف شده ای پاک نخواهد شد و وضو گرفتن با آن صحیح نخواهد بود، نظیر آب مستعمل برای حدث.
- ۴- آب نجس است، و آن آبی است که چیز نجسی در آن افتاده باشد و آن آب کمتر از قلتین باشد فرقی نیست چیز کثیفی آب را تغییر داده باشد یا نه پیامبر (ص) فرمود هرگاه آب قلتین باشد کثیف نخواهد شد.

امام شافعی گفته قلتین پنج کنده است که با پیمانانه امروزی حلب یعنی ۱۹۲ لیتر خواهد بود.



پاک کرن پوست مردار

تعریف مردار: مردار، حیوان یا پرنده ای است که بدون ذبح شرعی نزع روح شده باشد؛ مانند خر و استر زیرا شرع مقدس ذبحی را برای آنها وضع نکرده است پس اگر با ذبح هم نزع روح بشوند مردار محسوب میشوند یا گوسفند و بز و مرغ و امثال آنها بمیرند و ذبح شرعی نشوند مردار محسوب میشوند؛ پوست مردارها با دباغی کردن پاک میشوند.

دباغی عبارت است از کنار بردن چربی و گوشت زاید پوست با چیزی که مزه تند داشته باشد مانند مازو و پوست انار به شیوه ای که اگر پوست در آن انداخته شود بویی بدی نداشته باشد. از پیامبر(ص) نقل شده است هر پوستی که دباغی شود پاک است جز پوست سگ و خوک زیرا در حال زنده بودن هم کثیف هستند و به هیچ وجه پوستشان پاک نخواهد شد پشم و موی حیوان حلال گوشت و پر و موی حلال گوشت چه در حال حیات و چه پس از مرگ پاک است اما اگر موی حیوان یا پرنده ای که گوشتشان حلال نیست از آنها جدا شد، کثیف است و همانند پوست مردار خواهد بود.

ظروف غذا

استعمال ظروف طلا و نقره برای مرد و زن درست نیست پیامبر(ص) فرمود در ظروف طلا نقره ننوشید و نخورید؛ همانگونه که بکار گرفتن ظروف طلا و نقره برای خوردن و نوشیدن منع شده استعمال آن ظروف برای کارهای دیگر هم حرام است اما استفاده و استعمال ظروف غیر طلا و نقره مانند شیشه چینی استیل مس آلومینیوم و... حلال است هر چند که بسیار قیمتی باشند.

مسواک زدن

عبارت از چیز خشنی است که جرم دندان را کنار ببرد؛ مسواک کردن در هر موقع جز برای روزه دار در بعدالظهر سنت است زیرا بیشتر از ۱۰۰ حدیث در منافع مسواک روایت شده است. مسواک کردن در ۳ وقت بسیار مستحب است اول در وقت تغییر یافتن بوی دهان به سبب سکوت یا نخوردن یا خوردن چیز بد بو مانند سیر و پیاز دوم در وقت برخاستن از خواب، سوم در حین برخاستن برای نماز.

وضو گرفتن

فروضهای وضو شش فرض است:

- ۱- نیت کردن در حین شستن صورت، یعنی قصد برداشتن بی وضویی یا نیت انجام دادن فرض وضو؛ نیت آوردن قلبی است بیان آن با زبان لازم نیست.
- ۲- شستن صورت، عرض صورت عبارت است از فاصله میان دو گوشو طول آن از محل روییدن موی سر تا انتهای فک پایین.
- ۳- شستن دست همراه دو آرنج
- ۴- مسح قسمتی از سر





۵- شستن دو پا با دو قوزک

۶- ترتیب بر طبق آنچه بیان شد

مستحبات وضو

سنت و مستحبات وضو ده مورد است:

۱- گفتن بسم الله

۲- شستن کف دو دست قبل از شروع به وضو گرفتن

۳- مضمضه، یعنی آب در دهان گرداندن

۴- استنشاق (آب در بینی گرداندن)

۵- مسح همه سر

۶- مسح ظاهر و باطن هر دو گوش با آب تازه نه با آبی که سر با آن مسح شده است

۷- وارد کردن انگشتان دست به میان ریش پر پشت

۸- وارد کردن انگشت به میان انگشتان دو دست و دو پا

۹- تقدیم اندامهای راست بر چپ در وضو

۱۰- تکرار کردن شستن اندامهای وضو تا سه مرتبه

استنجاء (رهایی از نجاست و آلودگی)

پاک کردن خود از ادرار و مدفوع واجب است بهتر آن است که ابتدا با سه سنگ و سپس با آب طهارت کند همچنین درست است تنها با آب یا با سه سنگ محل نجاست را پاک کند اما افضل آن است با آب طهارت کند زیرا آب بهتر نجاست را از بین می برد.

آداب قضای حاجت

در بیابان در حین دفع حاجت باید از رو کردن و پشت کردن به قبله و از ریختن ادرار و مدفوع اجتناب شود و باید از ریختن ادرار و مدفوع در زیر درخت میوه و در راه و سایه و سوراخ زمین خودداری شود و در حین دفع حاجت نباید صحبت کرد و نباید رو به خورشید و ماه که از آیات درخشان هستند قضای حاجت کند و نباید در مسیر وزش باد ادرار کند.

نواقض وضو

چیزهایی که وضو را تباه و باطل می سازند شش مورد هستند:

۱- هر چیزی که از دو راه خروجی نجاست خارج شود فرقی نیست خارج شده کم باشد یا زیاد مایع باشد یا جامد ادرار و مدفوع باشد یا غیر از آن.





۲- خوابیدن: به شرطی وضو با خوابیدن باطل می‌شود که انسان مقعدش را به شیوه ای محکم نکند که چیزی از آن خارج شود یعنی اگر در حال نشستن پاشنه ی پایش را در مقابل مقعدش نهاد و بر آن خوابید وضو باطل نخواهد شد.

۳- زوال عقل خواه به سبب مستی باشد خواه به سبب بیماری. یا به سبب خواب.

۴- برخورد پوست زن و مرد بیگانه بدون حجاب و مانع اما لمس پوست بچه ای که به سنی نرسیده باشد که یک مرد میانسال به او میل جنسی داشته باشد وضو را باطل نمیکند.

۵- لمس آلت ادرار با کف دست بدون پوشش.

۶- دست زدن به حلقه دبر.

اسباب واجب شدن غسل

شش مورد شرعا موجب وجوب غسل میگردد که سه مورد از آنها بین زنان و مردان مشترک است.

۱- رسیدن محل ختنه کردن زن و مرد به یکدیگر یعنی مرد آلت تناسلیش را در شرمگاه زن یا در شرمگاه یا مقعد حیوان فرو کند؛ فرقی نیست منی آنان خارج شود یا خیر.

۲- خارج شدن منی، فرقی نیست در حین خوابیدن خارج شود یا در بیداری با دست خودش بیرون بیاید یا با دست غیر.

۳- مردن ، یعنی هر شخصی فوت کند واجب است شسته شود.

و سه سبب از اسباب غسل به زنان اختصاص دارد این سه تا عبارت‌اند از:

۱- قاعدگی

۲- خون بعد از زایمان

۳- زایمان

کیفیت غسل

فروضهای غسل سه چیز است:

۱- نیت؛ یعنی نیت برداشتن جنابت یا نیت انجام دادن فرض غسل

۲- کنار بردن نجاست اگر بر بدنش موجود باشد

۳- رساندن آب به تمام موها و پوست بدن

سنتهای غسل

سنتهای غسل پنج مورد است:

۱- گفتن بسم الله





- ۲- وضو گرفتن قبل از غسل
- ۳- دست کشیدن بر بدن تا خوب خیس شود
- ۴- پشت سر هم باشد
- ۵- جلو انداختن طرف راست بر طرف چپ

غسلهای سنت

غسلهای سنت هفده غسل هستند:

- ۱- غسل جمعه
- ۲- غسل عید رمضان
- ۳- غسل عید قربان
- ۴- غسل طلب باران
- ۵- غسل ماه گرفتگی
- ۶- غسل خورشید گرفتگی
- ۷- غسل بخاطر غسل مرده
- ۸- غسل کافر در وقت مسلمان شدن
- ۹- غسل دیوانه بعد از بهبودی
- ۱۰- غسل بی هوشی بعد از بهبودی
- ۱۱- غسل کردن در وقت احرام حج یا عمره
- ۱۲- غسل کردن برای وارد شدن به مکه مکرمه
- ۱۳- غسل کردن برای ایستادن در عرفه
- ۱۴- غسل کردن در مزدلفه
- ۱۵- غسل رمی جمرات
- ۱۶- غسل طواف خانه خدا
- ۱۷- غسل صفا و مروه
- ۱۸- غسل وارد شدن به مدینه منوره و زیارت پیامبر(ص)

مسح بر خفین

مسح بر دو خف با سه شرط جایز است:

- ۱- بعد از اتمام وضو دو خف را بیوشد





۲- دو خف محل شستن فرض دو پا را بپوشاند

۳- از جنسی باشند که ممکن باشد بر روی آنها حرکت کند.

مقیم بجای شستن پا یک شبانه روز و مسافر سه شبانه روز بر خفهایش مسح میکند ابتدای شروع شدن مسح از وقت باطل شدن وضو بعد از پوشیدن خفها است اگر در خانه مسح کرد و سپس به مسافرت رفت یا در مسافرت مسح کرد و سپس مقیم شد در هر دو مورد مسح مقیم را به پایان میرساند.

مسح با سه چیز باطل میشود

۱- با در آوردنشان

۲- با انقضای مدت خف

۳- با چیزی که غسل را واجب میکند

تیمم و شرایط آن

تیمم عبارت است از رسانیدن گرد و خاک پاک به صورت و هر دو دست تا آرنج به جای وضوء و غسل از کسی که از استعمال آب معذور است.

شرایط تیمم شش مورد است:

۱- عذر داشتن در بکار گرفتن آب به سبب سفر یا بیماری

۲- فرا رسیدن وقت نماز (قبل از فرا رسیدن وقت نباید تیمم کند)

۳- جستجو کردن برای یافتن آب

۴- عذر داشتن در استعمال آب

۵- بعد از جستجو کردن آب و یافتن آن نیاز دیگری به این آب پیدا شود

۶- خاکی که با آن تیمم می شود باید پاک و دارای غبار باشد اگر گچ یا شن مخلوط شوند تیمم کردن با آن خاک درست نیست

فرائض تیمم

فروضهای تیمم چهار چیز است:

۱- نیت

۲- مسح کردن صورت با غبار

۳- مسح کردن دو دست همراه با دو آرنج با غبار

۴- رعایت ترتیب





سنت های تیمم

سنتهای تیمم سه چیز هستند:

- ۱- گفتن بسم الله الرحمن الرحيم
- ۲- جلو انداختن طرف راست بر طرف چپ
- ۳- توالی

مبطلات تیمم

باطل کننده های تیمم سه چیز هستند:

- ۱- شش موردی که وضو را باطل میکنند
- ۲- دسترسی به آب قبل از وارد شدن به نماز و حین نماز؛ اگر بعد از ادای نماز به آب دسترسی پیدا کرد نماز خوانده شده درست میباشد.
- ۳- مرتد شدن و خارج شدن از اسلام

اعاده وقضای نمازی که با تیمم خوانده شده در ۱۲ مورد واجب است:

۱- هنگامی که عذر سرمای شدید باشد.

۲- نبودن آب درجایی که غالبا آب در آنجا یافت شود.

۳- کسی که از یادش رفت آب باخود بر دارد.

۴- آب در بین کاروانش گم شود.

۵- ساتر بر عضو تیمم باشد.

۶- ساتر در حال حدث گذاشته شود.

۷- ساتر متنجس باشد.

۸- ساتر بر متنجس گذاشته شود.

۹- ساتر زیادتر از محل زخم را بپوشاند.

۱۰- تیمم در سفر معصیت باشد.

۱۱- تیمم قبل از دخول وقت نماز باشد.

۱۲- تیمم بدون عذر وبا وجود آب باشد.

جباير





کسی که بر روی زخم یا شکستگی باندی وجود دارد که کنار بردن آن ممکن نیست با دست خیس باند را مسح کند و وقتی که آن را مسح کرد تیمم کند و اگر در حین بستن باند وضو داشت نمازش را میخواند و قضای آن بر او واجب نیست

واجب است برای هر نماز واجب یک تیمم جداگانه انجام دهد یعنی با هر تیمم فقط میتواند یک نماز واجب انجام دهد اما برای خواندن نماز سنت محدودیت وجود ندارد و میتواند با یک تیمم چندین نماز سنت را بخواند

نجاسات

هر مایعی که از دو راه خروج خارج شود نجس است جز منی، و شستن تمام ادرارها و مدفوعها واجب است بغیر از ادرار پسر بچه ای که جز شیر مادر غذایی نخورده باشد ادرار او با پاشیدن آب پاک میشود؛ خون و ریم کم از نجاساتی هستند که مورد عفو قرار میگیرند؛ و جانداري که اگر در حال حیات عضوی از بدنش جدا شود خونی از بدنش جاری نشود مانند مگس؛ زنبور سرخ؛ سوسک و ... هر گاه در ظرفی که مایعی در آن وجود دارد بیفتد و در آن بمیرد آن مایع را کثیف نخواهد کرد و تمام حیوانات جز سگ و خوک و آنچه از هر دوی آنها یا یکی از آنها متولد شده است پاک هستند و تمام مرده ها جز ماهی، ملخ و انسانها کثیف هستند؛ اگر سگ و خوک ظرفی را لیسیدن و یا با بدن خیس به چیز خشکی یا با بدن خشک به چیز خیزی برخورد کنند آن ظرف و آن شی که با آن برخورد کرده اند نجس میشوند و برای پاک شدن باید هفت بار شسته شود که یک بار با خاک و بقیه با آب خواهد بود. و بقیه نجاسات با یک بار شستن پاک خواهد شد اما سه بار شستن بهتر است.

هرگاه مشروب خود به خود به سرکه تبدیل شد پاک خواهد شد و نوشیدنش حلال است و اگر با انداختن چیزی در آن تبدیل به سرکه شده پاک نخواهد شد.

انواع خون

از شرمگاه زن سه نوع خون بیرون می آید:

۱- خون حیض

۲- خون نفاس (خون بعد از زایمان)

۳- خون استحاضه (خون دایم)

حیض: خونی است که در زمان مشخص و در حین سلامت زن و بدون سبب زایمان از رحم پایین آمده و خارج میشود و رنگش سیاه است و گرم و سوزان است.

نفاس: خونی است که بعد از زایمان از شرمگاه خارج میشود.

استحاضه: خون دایمی است که در غیر ایام حیض و نفاس از شرمگاه خارج میشود.

حداقل زمان حیض یک شبانه روز و حداکثر زمان آن پانزده شبانه روز است.

زمان حیض غالباً شش یا هفت روز است حداقل زمان نفاس بعد از وضع حمل یک لحظه و حداکثر آن شصت روز و غالبش چهل روز است.





حداقل پاکی در بین دو حیض پانزده روز است؛ حداقل سنی که ممکن زن در آن دچار حیض شود ۹ سال قمری است که هر سال ۳۵۴ روز است حداقل زمان بارداری شش ماه است و حداکثر مدت بارداری چهار سال است و غالبش نه ماه است.

اعمالی که با وجود حیض و نفاس حرام هستند، هشت مورد است:

۱- نماز (قضای نماز بعد از اتمام حیض لازم نیست)

۲- روزه (قضای روزه بعد از اتمام حیض واجب است)

۳- تلاوت قرآن

۴- لمس قرآن و حمل آن

۵- ورود به مسجد

۶- طواف خانه خدا

۷- جماع

۸- لذت گرفتن از مابین ناف و زانوی زن بدون پوشش

بر جنابت دار پنج چیز حرام است:

۱- نماز

۲- تلاوت قرآن

۳- لمس و حمل قرآن

۴- طواف خانه خدا

۵- ماندن در مسجد

بر بی وضو سه چیز حرام است:

۱- نماز

۲- طواف

۳- لمس قرآن و حمل آن

رعایت طهارت و نجاست در مواقف و مشاعر

افزون بر اینکه احترام آن اماکن مقدس لازم است و بهتر است نظافت و طهارت آن اماکن را رعایت کنند برای تطهیر بدن و لباس نیز ممکن است به جهت امکانات نظافت و طهارت به طور کامل مراعات نشود که دقت در اینگونه موارد برای پاک ماندن لباس احرام لازم است.

